

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Το Δ θέμα των εξετάσεων: η παραγωγή λόγου

Το Δ θέμα φαίνεται να είναι πιο οικείο στους/στις μαθητές/τριες, εφόσον η παραγωγή λόγου -παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις- αποτελεί σταθερό θέμα στις εξετάσεις. Οι προφανείς και άμεσες διαφορές από το αντίστοιχο θέμα των προηγούμενων χρόνων είναι:

- α) η μείωση της ζητούμενης έκτασης σε 300-400 λέξεις (πριν ήταν 550-600)
- β) η μείωση της βαθμολογικής βαρύτητας σε 30 μονάδες (πριν ήταν 40)

Όμως, πέρα από τις προφανείς υπάρχουν και άλλες διαφορές που καλό είναι να έχουν κατά νου οι μαθητές. Και πρόκειται για διαφορές τόσο στην ουσία των θεμάτων όσο και στις στρατηγικές γραφής που θα ακολουθήσουν οι υποψήφιοι.

Πριν από τις όποιες συμβουλές, αρχίζουμε από τις ρυθμίσεις και τις οδηγίες αξιολόγησης.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ αξιολόγησης:

Το τέταρτο θέμα σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αφορά στη γραπτή παραγωγή κριτικού λόγου, 300 έως 400 λέξεις (ανάλογα με τη βαρύτητα του θέματος), το οποίο ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (σκοπό, πομπό, αποδέκτες, κειμενικό είδος) και ζητεί από τους μαθητές/τριες την ανάπτυξη τεκμηριωμένης προσωπικής γνώμης, τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους με προβλήματα, θέσεις, στάσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις κ.ά. που θέτει το κείμενο/θέτουν τα κείμενα αναφοράς.

Σύμφωνα με τις συμπληρωματικές οδηγίες του ΥΠΑΙΘ, Ιανουάριος 2020 και Οκτώβριος 2020

Το θέμα Δ σχετίζεται με τα μη λογοτεχνικά κείμενα και αφορά τη γραπτή παραγωγή κριτικού λόγου 300 έως 400 λέξεων (ανάλογα με τη βαρύτητα του θέματος).

- α. Υπηρετεί συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο (σκοπό, πομπό, αποδέκτες, κειμενικό είδος).
- β. Σε αυτό ζητείται από τους/τις μαθητές/-ήτριες η ανάπτυξη τεκμηριωμένης προσωπικής γνώμης ως προς τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους με προβλήματα, θέσεις, στάσεις, στερεότυπα, προκαταλήψεις κ.α.. που θέτει το κείμενο / θέτουν τα κείμενα αναφοράς.
- γ. Όταν γίνεται λόγος για «αξιοποίηση πληροφοριών και βασικών εννοιών του κειμένου αναφοράς», επισημαίνεται η αξιολόγηση της κρίσης του/της μαθητή/-ήτριας, στον βαθμό που λαμβάνει υπόψη ή αγνοεί σημαντικές πτυχές του προβληματισμού, όπως αυτές προβάλλονται στο κείμενο (ή στα κείμενα) αναφοράς.
- δ. Αυτό δεν σημαίνει την αντιγραφή ιδεών των κειμένων αναφοράς, την αυτούσια αναπαραγωγή και τον σχολιασμό τους.
- ε. Αποτιμάται η δημιουργική αφομοίωση και η αξιοποίηση του περιεχομένου ή των απόψεων που περιλαμβάνονται σε αυτά, για την παραγωγή τεκμηριωμένης θέσης, για τη συγκρότηση της στάσης του/της μαθητή/-ήτριας, της συμφωνίας ή διαφωνίας ως προς το ζητούμενο.
- στ. Οι μαθητές/-ήτριες, δηλαδή, λαμβάνουν υπόψη τα κείμενα αναφοράς με σκοπό να τοποθετηθούν κριτικά με βάση τα προσωπικά τους βιώματα, να πάρουν δηλαδή θέση απέναντι σε ένα θέμα ή ερώτημα που τίθεται ως ζητούμενο. Γι' αυτό και τα κείμενα αναφοράς πρέπει να κινητοποιούν τη σκέψη των μαθητών/-τριών και να τους προκαλούν να πάρουν θέση.
- ζ. Τα ερωτήματα που τίθενται σε κάθε θέμα πρέπει να είναι τόσα και τέτοια ώστε να μπορούν να απαντηθούν με σαφήνεια και επάρκεια στο όριο των λέξεων που έχει τεθεί.

(Οκτώβριος 2020: Λόγω της περιορισμένης έκτασης λέξεων προτείνουμε το ερώτημα να είναι στοχευμένο σε συγκεκριμένο ζήτημα, ώστε να αξιολογείται επαρκώς η τεκμηρίωση των επιχειρημάτων του μαθητή και της μαθήτριας.

Ενδεικτικές εκφωνήσεις θεμάτων παραγωγής λόγου (Ιανουάριος και Οκτώβριος 2020):

1. Αξιοποιώντας δημιουργικά τις πληροφορίες (π.χ. επιχειρήματα, ιδέες, εκφράσεις κ.α.) από το κείμενο ή τα κείμενα αναφοράς με την ιδιότητά σας ως μαθητές/ μαθήτριες να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου το οποίο θα δημοσιευτεί στο περιοδικό του σχολείου σας (γύρω στις 350 λέξεις).
2. Ο αρθρογράφος υποστηρίζει τη θέση ότι Εσείς συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη θέση αυτή; Να υποστηρίξετε τη γνώμη σας σε ένα κείμενο 350 λέξεων, το οποίο θα έχει τη μορφή διαδικτυακής επιστολής προς αυτόν.
(όμοιο και στις οδηγίες Οκτωβρίου 2020)
3. Στο κείμενο παρουσιάζονται κάποια προβλήματα που έχει το σύγχρονο σχολείο. Ποιο από τα προβλήματα αυτά θεωρείτε ως το πιο σημαντικό; Να εξηγήσετε την άποψή σας και να προτείνετε τεκμηριωμένα κάποιους ενδεικτικούς τρόπους επίλυσης του αξιοποιώντας τη δική σας μαθητική εμπειρία. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή και το ύφος της ομιλίας σε μια εκδήλωση στο σχολείο σας (γύρω στις 350 λέξεις).
4. Λαμβάνοντας υπόψη τη θέση του αρθρογράφου στο κείμενο αναφοράς Ι, καλείστε να τοποθετηθείτε στο εξής ερώτημα: Θεωρείτε ότι....
Είδος κειμένου: Άρθρο
Πομπός: Μαθητής/Μαθήτρια
Μέσο: Εφημερίδα πανελλαδικής κυκλοφορίας Αποδέκτης: Ευρύ αναγνωστικό κοινό
Όριο λέξεων: 350 λέξεις
(όμοιο και στις οδηγίες Οκτωβρίου 2020)
5. Ποια η γνώμη σου σχετικά με την άποψη που διατυπώνεται από πολλούς σήμερα ότι ο άνθρωπος είναι όσο ποτέ άλλοτε ελεύθερος να αποφασίζει και να επιλέγει στη ζωή του όσα ο ίδιος επιθυμεί;
Είδος κειμένου: Επιχειρηματολογικό
Περίσταση επικοινωνίας: Αγώνας επιχειρηματολογίας Ιδιότητα: Μαθητής/-ήτρια
6. Υπόθεσε ότι συμμετέχεις σε συζήτηση σε γνωστή σελίδα κοινωνικής δικτύωσης με θέμα την κοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων. Να εκθέσεις σε 300-400 λέξεις την προσωπική σου γνώμη σχετικά με το αν η ευγένεια είναι έμφυτη ή επίκτητη ιδιότητα. Για την οργάνωση του κειμένου σου μπορείς να αξιοποιήσεις στοιχεία από τα κείμενα αναφοράς.
7. *(Οκτώβριος 2020)* Είδος: Επιχειρηματολογικό κείμενο - Ομιλία
Περίσταση επικοινωνίας: Συζήτηση στο σχολείο στο πλαίσιο Ημερίδας με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
Ρόλος: Εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας του τμήματος
Αποδέκτες: Οι παριστάμενοι καθηγητές/τριες, γονείς, τοπικοί φορείς, μαθητές και μαθήτριες
Θέμα: Στο κείμενο αναφέρεται ότι η οικονομική ανάπτυξη στις μέρες μας οφείλει να έχει στο επίκεντρό της τον άνθρωπο και όχι τη μονομερή βελτίωση των οικονομικών δεικτών. Να εκθέσετε τεκμηριωμένα την άποψή σας σε 300-350 λέξεις

Εκφωνήσεις αντλημένες από τα ενδεικτικά κριτήρια του ΙΕΠ (Νοέμβριος 2020) και από τις πανελλαδικές εξετάσεις 2020

α) από τα 4 κριτήρια του ΙΕΠ

1ο κριτήριο: Είδος: Επιχειρηματολογικό άρθρο σε τοπική εφημερίδα, στο πλαίσιο αφιερώματος του τοπικού Τύπου στην Εκπαίδευση.

Ιδιότητα: Είστε μαθητής/μαθήτρια Γ' Λυκείου, από τον οποίο/την οποία ζητείται να εκφράσει τη γνώμη του/της, γιατί έχει άμεση εμπειρία της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη χώρα μας.

Θέμα: Λαμβάνοντας υπόψη τα δύο μη λογοτεχνικά κείμενα που διαβάσατε αλλά και τις δικές σας εκπαιδευτικές εμπειρίες, ποιες είναι **οι τρεις καλύτερες παρεμβάσεις** που προτείνετε για τη βελτίωση της κατάστασης στην εκπαιδευτική πραγματικότητα της χώρας μας; Να τεκμηριώσετε τις προτάσεις σας σε ένα κείμενο 350 – 400 λέξεων.

2ο κριτήριο: Ο Δ. Τζιόβας εκθέτει τις απόψεις του για τον νέο ουμανισμό και ολοκληρώνει το κείμενό του χωρίς να παίρνει θέση. Να διατυπώσετε τη δική σας άποψη για τον ρόλο του νέου ουμανισμού σε ένα άρθρο – απάντηση στον συγγραφέα, το οποίο θα δημοσιευτεί στην ίδια εφημερίδα. (350-400 λέξεις)

3ο κριτήριο: Πρόκειται να συμμετάσχετε με ομιλία 300-350 λέξεων σε συζήτηση που γίνεται στο πνευματικό κέντρο του Δήμου σας για την τεχνολογία και τις εφαρμογές της σε μια εποχή έκπτωσης της ποιότητας ζωής. Έχοντας διαβάσει τα Κείμενα 1 και 2 και με την ιδιότητά σας ως

μαθητή/μαθήτριάς της Γ' Λυκείου, αποφασίζετε στην ομιλία σας να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με την αναγκαιότητα και τις προϋποθέσεις χρήσης εναλλακτικών μέσων μεταφοράς στην καθημερινή ζωή.

4ο κριτήριο: Σε μια έκθεση γελιογραφίας που οργανώθηκε με πρωτοβουλία του Λυκείου σας, ανέλαβες ως εκπρόσωπος της τάξης σου να εκφωνήσεις λόγο. Το θέμα που επέλεξες να παρουσιάσεις έχει τον τίτλο «Ο παιδαγωγικός ρόλος του γέλιου και η σημασία της γελιογραφίας για την κοινωνία και τον πολιτισμό.» Η ομιλία σου, 350-400 λέξεων, απευθύνεται σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς που ήρθαν στα εγκαίνια της έκθεσης.

β) από τις πανελλαδικές εξετάσεις 2020

- (Ιούνιος 2020) Δ1. Ποια είναι η σχέση σας με την ανάγνωση βιβλίων και ποιος ο ρόλος της στη γενικότερη διαχείριση του προσωπικού σας χρόνου; Με αφορμή τα Κείμενα 1 και 2 αποφασίζετε να καταθέσετε την προσωπική σας εμπειρία στο ιστολόγιο του σχολείου σας. Να δικαιολογήσετε την όποια επιλογή σας. (300-350 λέξεις).
- (απαναληπτικές εξετάσεις) Δ1. Σε μια συζήτηση με έναν καθηγητή σας στη σχολική τάξη με θέμα: «Η επιστήμη στην καθημερινή ζωή», η δική του παρέμβαση τελείωσε με την άποψη του Στέφανου Τραχανά ότι: «Το να κρατάς διαρκώς το ενδεχόμενο να έχεις κάνει λάθος και να μη διστάζεις να κάνεις τις αναγκαίες αναθεωρήσεις, όταν το διαπιστώνεις, σε βοηθάει πολύ στο να γίνεσαι άξιος επιστήμονας και χρήσιμος άνθρωπος». Αυτή η άποψη μπορεί να έχει εφαρμογή στην προσωπική σας ζωή; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ομιλία που θα απευθύνετε στην ολομέλεια της τάξης (300-350 λέξεις).
- (ομογενείς) Σε άρθρο στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με το πώς τα σύγχρονα αισθητικά και κοινωνικά πρότυπα επηρεάζουν την προσωπικότητα και τον τρόπο ζωής σας (300-350 λέξεις).

Μια αποτίμηση των προτεινόμενων αλλά και των εξετασθέντων θεμάτων δείχνει απόκλιση από τις ενδεικτικές εκφωνήσεις, αλλά και από το ΦΕΚ αξιολόγησης. Αποδεικνύεται, λοιπόν, πόσο «ανοιχτό» είναι το Δ θέμα και πόση ελευθερία σκέψης πρέπει να διαθέτει ο/η μαθητής/τρια.

Όπως γράψαμε και στην αρχή οι μαθητές αισθάνονται μεγαλύτερη οικειότητα με το Δ θέμα, καθώς ανήκει στην «παραδοσιακή» περιοχή της παραγωγής λόγου. Η οικειότητα αυτή έχει τα καλά της (αφορούν κυρίως την ψυχική και νοητική στάση) και τα κακά της, καθώς το Δ θέμα παραμένει το πιο «μολυσμένο» από «συνταγές», «έτοιμο υλικό», στερεότυπες ιδέες, ξύλινη γλώσσα.

Θα ξεκινήσουμε, λοιπόν, ανορθόδοξα: με όσα ο μαθητής πρέπει να αποφύγει. Με βάση όσα προβλέπουν η εγκύκλιος αξιολόγησης και οι σχετικές οδηγίες ο μαθητής πρέπει να παραγάγει κριτικό λόγο και τεκμηριωμένη προσωπική άποψη, αξιοποιώντας τα κείμενα αναφοράς. Επομένως:

- Δεν χρειάζεται κανενός τύπου «έτοιμο υλικό»: αυτό όχι μόνον δεν βοηθάει αλλά μπορεί και να βλάψει, καθώς εντοπίζεται εύκολα από έμπειρους βαθμολογητές.
- Είναι περιττή, επικίνδυνη και ατελέσφορη η προσπάθεια να γράψει ο μαθητής με γλώσσα και ύφος που δεν του «ανήκουν»: να προσπαθήσει, δηλαδή, να μιμηθεί το ύφος έμπειρων συγγραφέων.
- Δεν πρέπει ο μαθητής να ανακαλεί καταλόγους ιδεών και επιχειρημάτων που, ενδεχομένως, έχει αποστηθίσει.

Και τι πρέπει να κάνει ο υποψήφιος;

1. Οφείλει να διαβάσει προσεκτικά και να κατανοήσει τα κείμενα αναφοράς. Διότι, όπως φαίνεται και από τις επίσημες οδηγίες- βλ. συμπληρωματικές οδηγίες ΥΠΑΙΘ: β, γ, δ, ε- η κατανόηση και αξιοποίηση των κειμένων είναι αναγκαία για την επιτυχή ανάπτυξη του Δ θέματος.
2. Το πλέον πιθανό είναι ότι θα κληθεί να γράψει ένα κείμενο επιχειρηματολογικού τύπου. Ωστόσο θα πρέπει να πάρει υπόψη του το επικοινωνιακό πλαίσιο που θέτει η εκφώνηση (συμπληρωματικές οδηγίες α):

-ότι είναι ο «**πομπός**», ο συντάκτης του συγκεκριμένου κειμένου και ότι ενδέχεται να του αποδίδονται, από την εκφώνηση, ορισμένα χαρακτηριστικά, π.χ. μέλος του 15μελους, δημότης, πολίτης, νέος κ.ά.

-τον **σκοπό** για τον οποίο γράφει, π.χ. να πείσει, να εξηγήσει, να ευαισθητοποιήσει, να καταγγείλει, κ.λπ.

-τους **αποδέκτες** του κειμένου του, π.χ. φίλος, επίσημο ακροατήριο, δημόσια αρχή, δημόσιο πρόσωπο κ.ά.

- τον **κειμενικό τύπο**, π.χ. ομιλία, επιστολή, άρθρο κ.ά.

Τα τέσσερα αυτά χαρακτηριστικά έχουν σημασία γιατί προσδιορίζουν τις γλωσσικές επιλογές και το ύφος του κειμένου. Η εναρμόνιση του κειμένου με το επικοινωνιακό πλαίσιο, όπως αυτό προκύπτει από την εκφώνηση, κανονικά παίζει ρόλο στην αξιολόγηση. Χαρακτηριστικούς περιορισμούς σχετικούς με το επικοινωνιακό πλαίσιο περιέχουν όλες οι ενδεικτικές εκφωνήσεις των συμπληρωματικών οδηγιών. Για παράδειγμα στην 1^η ενδεικτική εκφώνηση:

Πομπός: μαθητής (πρβλε με την ιδιότητά σας ως μαθητές/μαθήτριες).

Κειμενικός τύπος: άρθρο στο σχολικό περιοδικό.

Αποδέκτες: αν και δεν ορίζονται ρητά, συνάγονται από τον κειμενικό τύπο: τα μέλη της σχολικής κοινότητας (συμμαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, ίσως συνδρομητές του περιοδικού)· σε κάθε περίπτωση ένα μεικτό κοινό, στο οποίο, όμως, προτεραιότητα έχει η μαθητική κοινότητα.

Σκοπός: επίσης δεν ορίζεται ρητά. Το θέμα ζητά να αναπτύξουν οι μαθητές απόψεις δικές τους (τις οποίες θα δημοσιεύσουν στο σχολικό περιοδικό). Πρέπει λοιπόν να έχει προσδιορίσει ο μαθητής τον σκοπό που γράφει το άρθρο του, πιθανότατα να εξηγήσει ή να πείσει για την ορθότητα των απόψεών του

3. Ο μαθητής πρέπει να προσέξει πολύ τι ακριβώς του ζητείται από το ή τα ερωτήματα /ζητούμενα του θέματος. Γι' αυτό και πρέπει να αποφύγει τις όποιες συνταγές. Είναι διαφορετικό, π.χ., να ζητούνται «φαινόμενα», «εκδηλώσεις», «δραστηριότητες» και διαφορετικό να ζητούνται «αίτια».
4. Κοντολογίς, δεν υπακούουν όλα τα θέματα στο σχήμα «αίτια- αποτελέσματα- λύσεις». Άλλα ερωτήματα (π.χ φαινόμενα βίας ή φαινόμενα εκφυλισμού του αθλητισμού) ζητούν διαπιστώσεις και «περιγραφές»· σε αυτά επιστρατεύεται η εξήγηση όπου είναι απαραίτητο για να καταδειχθεί η σχέση του επιλεγμένου φαινομένου με τη βία ή τον εκφυλισμό. Άλλα ζητούν τεκμηρίωση, άλλα αξιολόγηση, κ.ο.κ.
5. Ο μαθητής πρέπει να σκεφτεί τη στάση του, την άποψή του πάνω στο θέμα. Άλλωστε, όπως ρητά δηλώνεται από τις οδηγίες: «*στ. Οι μαθητές/-ήτριες, λαμβάνουν υπόψη τα κείμενα αναφοράς με σκοπό να τοποθετηθούν κριτικά με βάση τα προσωπικά τους βιώματα, να πάρουν δηλαδή θέση απέναντι σε ένα θέμα ή ερώτημα που τίθεται ως ζητούμενο*». Για παράδειγμα στην 6^η ενδεικτική εκφώνηση το ζητούμενο είναι «*το αν η ευγένεια είναι έμφροτη ή επίκτητη*

ιδιότητα». Ο μαθητής είναι ελεύθερος να καταθέσει την άποψή του όποια και να είναι αυτή. Για να τη συνθέσει θα πρέπει να:

-αξιοποιήσει -προσοχή, ως ερέθισμα, διαλεκτική ανάγνωση όχι αντιγραφή- τα κείμενα αναφοράς

-να σκεφτεί τις εμπειρίες, τα βιώματά του, να ανακαλέσει γνώσεις του

-να προβλέψει και να ανασκευάσει την αντίθετη άποψη

-να οργανώσει το υλικό του

-να εκφραστεί κατάλληλα και αποτελεσματικά σε σχέση με το πλαίσιο· στο παράδειγμα της 6^{ης} εκφώνησης το πλαίσιο είναι «*σζήτηση σε γνωστή σελίδα κοινωνικής δικτύωσης με θέμα την κοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων*». Είναι, ελπίζουμε, κατανοητό ότι ένα τέτοιο κείμενο δεν μπορεί να έχει τα τυποποιημένα χαρακτηριστικά του «σχολικού δοκιμίου». Και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να έχει τα χαρακτηριστικά «συνταγών» και «καταλόγων».

6. Γενικότερα το ύφος, η έκφραση, οι γλωσσικές επιλογές παίζουν ρόλο σε ένα επιτυχημένο γραπτό. Καθώς, σύμφωνα με τις εγκυκλίους και τις οδηγίες, ζητείται κριτικός λόγος, θέση συμφωνίας ή διαφωνίας για ορισμένο ζήτημα, στο κείμενο κυριαρχεί η αναφορική λειτουργία του λόγου. Ωστόσο, ανάλογα με το πλαίσιο και τον ειδικότερο κειμενικό τύπο απαιτούνται ουσιαστικές και όχι μόνον τυπικές προσαρμογές.
7. Αυτές έχουν να κάνουν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κειμενικού τύπου, τα οποία έχουν διδαχθεί τα παιδιά και με τα οποία έχουν εξοικειωθεί. Γνωρίζουν, δηλαδή, τα τυπικά αλλά και ουσιαστικά υφολογικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν το άρθρο από την ομιλία, την επιστολή, την ημερολογιακή εγγραφή κ.λπ.
8. Εάν το θέμα έχει περισσότερα από ένα ερωτήματα, αυτά δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως άσχετα μεταξύ τους. Ο μαθητής πρέπει να πάρει υπόψη του και τα δύο ερωτήματα, ώστε να εναρμονίζεται η ανάπτυξή του στο σύνολο. Για παράδειγμα η η 3^η ενδεικτική εκφώνηση «*Στο κείμενο παρουσιάζονται κάποια προβλήματα που έχει το σύγχρονο σχολείο. Ποιο από τα προβλήματα αυτά θεωρείτε ως το πιο σημαντικό; Να εξηγήσετε την άποψή σας και να προτείνετε τεμμηριωμένα κάποιους ενδεικτικούς τρόπους επίλυσης του αξιοποιώντας τη δική σας μαθητική εμπειρία Το κείμενό σας να έχει τη μορφή και το ύφος της ομιλίας σε μια εκδήλωση στο σχολείο σας (γύρω στις 350 λέξεις)*» περιλαμβάνει δύο ερωτήματα. Ο μαθητής πρέπει:
 - να διαβάσει προσεκτικά το κείμενο αναφοράς και να επιλέξει ελεύθερα εκείνο το πρόβλημα που θεωρεί ως πιο σημαντικό
 - να εξηγήσει γιατί το θεωρεί πιο σημαντικό
 - να διαλέξει ένα –δύο τρόπους που λύνεται το συγκεκριμένο πρόβλημα και όχι γενικώς τα προβλήματα της εκπαίδευσης και, βεβαίως,
 - να έχει πάντοτε στο νου του ότι οι επιλογές του πρέπει να «χωρούν» στο όριο των λέξεων
9. Γενικώς ο μαθητής πρέπει να γράψει ένα κείμενο, όσο γίνεται αυθεντικό / δικό του. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν τηρεί κανόνες που γνωρίζει ή οφείλει να γνωρίζει. Και ο στόχος του πρέπει να είναι αυθεντικός: να εμπλέξει τον αναγνώστη / βαθμολογητή στην πράξη επικοινωνίας, να τον θέλξει, να τον πείσει/ προβληματίσει ή ό,τι άλλο έχει θέσει ως σκοπό του όταν διαμορφώνει τη θέση του.

Κλείνοντας αυτή τις οδηγίες για τα θέματα που αφορούν τα μη λογοτεχνικά κείμενα τονίζουμε την ανάγκη οι μαθητές/τριες να κατανοούν τι ακριβώς τους ζητείται και να ανταποκρίνονται, αποφεύγοντας τις συνταγές και τις έτοιμες λύσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Τροποποίηση της με αρ. πρωτ. 107268/Δ2/03-07-2019 Υ.Α. (Β' 2881) ως προς τον τρόπο εξέτασης του μαθήματος «Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία» της Γ' τάξης ΓΕΛ Αρ. Πρωτ. 124892/Δ2 02-08-2019.

Τεύχος Β' 4441/03.12.2019 ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ 50091.

Για το μάθημα της «Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας» Συμπληρωματικές οδηγίες ΥΠΑΙΘ 9/1/2020 Αθήνα, 09-01-2020 Αρ. Πρωτ. 2376/Δ2

Οδηγίες για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας και των Αρχαίων Ελληνικών στη Γ' τάξη Ημερήσιου Γενικού Λυκείου και Γ' και Δ' τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου για το σχολικό έτος 2020-2021 Αρ. Πρωτ. 134046/Δ2/06.10.2020 με τις εκεί ρουμπρικές αξιολόγησης.

Για το μάθημα της «Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας» Συμπληρωματικές οδηγίες ΥΠΑΙΘ 134046/Δ2/06.10.2020

<http://iep.edu.gr/el/graf-b-yliko/geniko-lykeio>

http://iep.edu.gr/images/IEP/Modules/Sj_K2_Extra_Slider/Fakeloi_Ylikou/Neoelliniki-Glossa_G-Lykeiou_Fakelos-Ekpaideutikou.pdf

http://www.iep.edu.gr/images/IEP/Modules/Sj_K2_Extra_Slider/Fakeloi_Ylikou/Neoelliniki-Glossa_G-Lykeiou_Fakelos-Ylikou_Diktva-Keimenon.pdf

<http://politropi.greek-language.gr/>

Κόχιλα, Ι., Κυριακουλάκη, Α., Μουντάνου, Ρ. (2019). *Νεοελληνική Γλώσσα, Γ' Λυκείου*. Αθήνα: Πολύτροπη Αρμονία.

www.agathi.pbworks.com

Τσουκαλάς Π. (2020). Υλικό από την ηλεκτρονική τάξη.